

Birodalmi gátszakadás ?

Vaskos beszédek a szovjet kb-ben — Szolid csúcs
Az újraegyesítés kérdőjelei — Mindszenty tér Esztergomban

Izgalmas hírek érkeztek az SZKP KB viharos vitákkal tarkított üléséről. Ami azonban mindehhez fölöttébb fontos háttéranyagot szolgáltat, az az északi köztársaságokban történt. A litván legfelsőbb tanács ugyanis törvénytelenné nyilvánította azt az 1940-es döntést, amely Litvánia Szovjetunióhoz való csatlakozását deklarálta. Észtországban neves személyiségek követelték a függetlenség visszaállítását. Az alapkérdés alighanem az, hogy Moszkva, illetve Gorbacsov hogyan tudnak és akarnak megbirkózni e törekvésekkel. Lehetséges-e a Szovjetunió belüli megoldást keresni, vagy ha nem, a hagyományos „birodalmi szemlélet” elbírja-e ezt a szakítópróbát. A tét első megközelítésben az, hogy talpon maradhatnak-e a reformerök; másodikként pedig az, hogy a két szuperhatalomra épülő két pólusú világrendet mi válthatja föl globálisunkon?

Ez utóbbi kérdés a német újraegyesítés kapcsán is egyre élesebben merül föl.

A hazai hírek közül talán azt illene kiemelni, hogy meglehetősen soványka közleménnyel ért véget a nemzeti csúcs, amit — néhány párt távolmaradása okán — „csomak” jelzővel illették.

Szávay István

Mérsékletet az árpolitikában A nemzeti csúcs közleménye

Szűrs Mátýásnak, a Magyar Köztársaság ideiglenes elnökének meghívására szedán tanácskozára ülték össze az 1989. december 8-án „nemzeti csúcs”-on részt vett pártok képviselői. Ezen részt vett Németh Miklós, a Minisztertanács elnöke és Fodor István, az Országgyűlés megbízott elnöke.

A tanácskozás résztvevői abból indultak ki, hogy a következő hónapokban az ország stabilitásáért, a politikai élet tisztaságáért és a demokratikus intézményrendszer működőképességéért a pártok sokat tehetnek. Egyetértettek abban, hogy:

1. A jelenlegi Országgyűlés alkotmányos működése idejére csak olyan törvények tárgyalását tűzze napirendre, amelyek feltétlenül szükségesek az ország kormányozhatóságához, a további békés átmenet biztosításához. A pártok, meghallgatva az Országgyűlés megbízott elnökének és a Minisztertanács elnökének tájékoztatóját, felkérték őket, hogy szűkítsék minimálisra a parlamenti előterjesztések számát.

2. A szabad országgyűlési képviselőválasztásokig — az idő rövidsége miatt — nem alkotható meg a közzszolgálati törvény. Szükségesnek látják megnyugtatón azokat a szakértőket, tisztviselőket, akik eddig is valóban a közügyért szolgáltak. Elfogadják és egyetértenek abban, hogy a közigazgatás funkcióváltása során az apparátus összetételénél a politikai hovatartozás — önmagában — nem lesz szelekciós szempont. Ugyanakkor egyetértenek abban is, hogy a személyi állomány cseréje fokozatosan, körültekintően, a működőképesség követelményeit szem előtt tartva, a szakszerűség messzemenő figyelembevételével történjék.

Fontosnak tartják, hogy a közrend és közbiztonság javítása érdekében a törvényes rendelkezéseknek az illetékes állami szervek szerezzenek érvényt.

3. A konzultáció résztvevői — a pártok vezetői, a

Magyar Köztársaság ideiglenes elnöke, az Országgyűlés megbízott elnöke, a miniszterelnök — felszólítják a gazdálkodó szervezeteket, hogy a választási kampány idejére árpolitikájukban tanúsítsanak messzemenő önmérsékletet, különösen tartózkodjanak az alapvető élelmiszerárak emelésétől, mert az tovább növelné a társadalmi feszültséget, nyugtalanságot váltana ki a lakosság körében.

Együttal felhívják az érdekképviseleti szerveket, hogy ugyanebből a célból az árakat alakító termelőknel vessék latba érdekvédő, érdekérvényesítő befolysukat.

4. Kifejezték azt a szándékukat, hogy a választási törvénynek megfelelően mindent megtesznek a választások tisztaságáért. Elősegítik, hogy a választópolgárok a szükséges ismerek birtokában szabad elhatározásuk és lelkiismeretük szerint, nyugodt légkörben szavazhassanak.

5. Fokozott szükség van a társadalmi élet nyugalmanak és a gazdaság működőképességének megőrzésére, az új Országgyűlés összeülése is. Ezért elkerülendőnek tartják a szélsőséges, hisztériakeltő, gyűlöletsztító, erőszakra buzdító megnyilvánulásokat.

6. Március 15-ét, a nemzet ünnepét, méltó módon, az emberek közötti megértés és békesség jegyében ünnepeljék. Ezen a napon szüneteljen a választási kampány, és ne legyen pártpropaganda.

7. Március elején újabb tanácskozást tartanak, amelyre a köztársaság ideiglenes elnöke meghívja a pártok képviselőit, és egyetérti velük a meg tárgyalandó kérdéseket. A tanácskozáson a nemzeti és az önkormányzati vagyon védelmének kezelése legyenek a legfontosabb napirendi pontok.

A résztvevők felkérlik az ország sorsáért felelősséget érző pártokat, szakszervezeteket, érdekképviseleti szerveket és más szervezeteket, hogy ebben a szellemben fejtsék ki tevékenységüket.

Malacok a Parlament előtt?

A kistermelők panaszkodnak: noha azt remélték, hogy a húsféltelésekkel párhuzamosan majd a hús felvásárlási ára is elmozdul, számukra kedvezőtlen változás történt. Miközben a felvásárlási ár maradt (illetve minimális mértékben emelkedett), a takarmányok 20-25 százalékkal drágultak, így a disznóhizlalás a kistermelőknek veszteséggé vált. Mint Lajtár Zoltán maroslelei termelő elmondta, a falvakban járva az a tapasztalata, hogy a családok egyre inkább csak annyi sertést tartanak, amennyi a saját szükségletük fedezésére szolgál. A termelőszoövetkezetektől tíz forinttal drágábbért veszik át a sertést, mint a magántermelőktől, azzal az ürüggyel, hogy genetikailag a „tsz-sertés” magasabb rendű. (Ugyanakkor mindkét „fajta” sertést szemügyre véve, az észlelt különbség pontosan ellenkező értéket feltételez — vélekedett.) Előfordul, hogy a tsz-ek felvásárolják a magántermelőktől 60 forintos áron a sertéseket; s mire azok a termelőszoövetkezetbe érnek már genetikailag magasabb rendűvé válnak, hiszen a tsz — sajátjaként — drágábban értékesítheti őket. Tábitó János (Maroslele) szintén azt hangsúlyozta, hogy a termelési kedvet vissza kell adni a kistermelőknek. Nehezményezte, hogy egy mázsa tőp 900 forintba kerül, ráadásul minden zsákért plusz 15 forintot kérnek, amely zsákokat — úgy mond egészségségi okokból — nem lehet másodszor felhasználni.

Mindezeket a Nemzeti Kiszgazdapárt szegedi sajtótájékoztatóján tudtuk meg, ahol hevesen támadták a húsipari lobbyt; s ahol többször is elhangzott, hogy a húsiparban működő kartellek — együttműködve más, hasonlóan monopolhelyzetben levő mezőgazdasági kartellekkel — mestersegesen tartják alacsonyan a felvásárlási, s magasan a takarmány- és eladási árat. Bokor Gábor elmondta, hogy bár a Dániában előállított sertéshús világpiaci ára sokkal magasabb, mint a hasonló nagyságrendben „termelt” magyar húsé, Nyugat-Európában mégis inkább a dánok terméke iránt van kereslet. Ez annak köszönhető, hogy a magyar tőp — amely csak 15 százalékkal tartalmaz fehérjét — alacsonyabb minősége miatt a sertéshús minősége is sokkal gyengébb.

A kiszgázák — a kistermelők érdekeit figyelembe véve — petíciót (ultimátumot?) juttatnak el a Minisztertanácshoz. Ha követeléseiket — 1. a húsipari kartelleket szüntessék meg; 2. a húsipar bevételeinek 10 százalékat fehérjék vásárlására fordítsák, s ezt osszák szét a kistermelőknek, hogy a takarmány minősége javuljon; 3. a húsipar területén is kezdjék meg a privatizálást — nem teljesítik 15 napos határidő után, akkor tüntetést szerveznek a budapesti Kossuth térrre, a Parlament elé, ahová esetleg az „ügyben” leginkább érdekeltekkel, azaz a kocák, malacokkal, más apró állatokkal együtt érkeznek. Kilátásba helyeztek helyi — megyei, városi — tüntetéseket is; esetleg a nemzeti közúti utvonallaknak ezúttal nem traktorokkal, hanem hússertésekkel való eltorlaszolását.

S. I.

Az önvizsgálat időszaka Tőkés László programja

Zsúfolt, ám elsősorban protokolláris programja volt magyarországi látogatásának hatodik napján Tőkés Lászlónak. Szűrs Mátýás ideiglenes köztársasági elnök az Országház nándorfehérvári termében találkozott Tőkés Lászlóval, aki köszönetet mondott a magyar népnek, s személyesen Szűrs Mátýásnak azért a szolidaritásért, anyagi és politikai segítségért, amit Magyarország nyújtott a román forradalomnak, Románia népeinek. Szűrs Mátýás kifejtette: Magyarországon nagy szeretettel és büszkeséggel gondolnak a református lelkészre, aki halálós fenyegetésektől sem megfélemlítve, bátor magatartásával szikrád adott a nagyon várt romániai forradalmi fordulatnak.

A megbeszélésen egyetértettek abban, hogy kölcsönös érdeken nyúlóan a bizalmasan működniük kell azoknak az intézményeknek, amelyeket a Ceausescu-rendszer megszűntetett, illetve nem engedélyezett, mint például a kolozsvári

ahol hevesen támadták a húsipari lobbyt; s ahol többször is elhangzott, hogy a húsiparban működő kartellek — együttműködve más, hasonlóan monopolhelyzetben levő mezőgazdasági kartellekkel — mestersegesen tartják alacsonyan a felvásárlási, s magasan a takarmány- és eladási árat. Bokor Gábor elmondta, hogy bár a Dániában előállított sertéshús világpiaci ára sokkal magasabb, mint a hasonló nagyságrendben „termelt” magyar húsé, Nyugat-Európában mégis inkább a dánok terméke iránt van kereslet. Ez annak köszönhető, hogy a magyar tőp — amely csak 15 százalékkal tartalmaz fehérjét — alacsonyabb minősége miatt a sertéshús minősége is sokkal gyengébb.

A kiszgázák — a kistermelők érdekeit figyelembe véve — petíciót (ultimátumot?) juttatnak el a Minisztertanácshoz. Ha követeléseiket — 1. a húsipari kartelleket szüntessék meg; 2. a húsipar bevételeinek 10 százalékat fehérjék vásárlására fordítsák, s ezt osszák szét a kistermelőknek, hogy a takarmány minősége javuljon; 3. a húsipar területén is kezdjék meg a privatizálást — nem teljesítik 15 napos határidő után, akkor tüntetést szerveznek a budapesti Kossuth térrre, a Parlament elé, ahová esetleg az „ügyben” leginkább érdekeltekkel, azaz a kocák, malacokkal, más apró állatokkal együtt érkeznek. Kilátásba helyeztek helyi — megyei, városi — tüntetéseket is; esetleg a nemzeti közúti utvonallaknak ezúttal nem traktorokkal, hanem hússertésekkel való eltorlaszolását.

S. I.

magyar főkonzulátus és a bukaresti magyar kultúra háza. Szükségesnek vélték a magyar anyanyelvű oktatás szélesítési lehetőségeinek mihamarabbi megteremtését. Németh Miklós dolgozószobájában folytatódott Tőkés László programja. A miniszterelnök hangsúlyozta, hogy a magyar nép jól ismeri és nagyra értékeli tevékenységét. Szilárd elveken nyugvó, következetes magatartását a demokrácia megteremtéséért, az emberi jogok, a lelkiismereti — és vallásszabadság, s a kisebbségi jogok érvényre juttatásáért vívott küzdelméért a magyar közvélemény nagy rokonszenvvel kíséri.

Tőkés László a találkórón tájékoztatót adott a romániai demokratikus átalakulás eredményeiről, gondjairól, s kérte a Magyar Köztársaság segítségét az utóbbiak leküzdéséhez, a jószomszédi kapcsolatok és a népeink közötti barátság erősítéséhez.

Pozsgay Imre államminiszter ugyancsak ölgözött (Folytatás a 2. oldalon.)

Határozatképtelenül Pontosítások az Országgyűlés ügyrendjén

A képviselők és a szakemberek az utolsó pontosításokat végzik az Országgyűlés ügyrendjén. A módosítás célja nem csupán az, hogy az alkotmány rendelkezései alapján igazítsák a működési szabályokat, hanem az is, hogy az újonnan megválasztandó Parlament egyáltalán elkezdhesse munkáját. Az Országgyűlés ügyrendi bizottsága szakértők és a pártok képviselőinek bevonásával folyamatosan dolgozik az ügyrend módosításán — csütörtöki ülésén már csak kisebb szövegkorrekciókról tanácskoztak.

A bizottság ugyan határozatképtelen volt, tanácskozásán főként a meghívottként részt vevő pártok —

az MDF, az MSZP, a Független Kiszgazdapárt és a Magyarországi Szociáldemokrata Párt — küldöttei és a szakértők folytattak eszmecserét. A szövegpon-tosító javaslatok azt a célt szolgálták, hogy a Parlament a februári ülésszakán véglegesíthesse azt az átmeneti ügyrendet, amely az új Országgyűlés számára fogódzót nyújt.

Az alkotmányhoz kapcsolódó módosítások egyébként arra vonatkoznak, hogy megváltozott az államforma, megszűnt az Elnöki Tanács, ennek megfelelően megváltoztak az Országgyűlés al-kulő ülésére vonatkozó szabályok is, s ezeket az ügyrendben is rögzíteni kell.

Önvédelemből erény Szatymazon sem dúskálnak a pénzben

Mindenki tapasztalhatja a saját háztartásában, hogy aki, mondjuk, nem tud, vagy nem akar festeni, csapot bő-rözni, befőtten eltenni, két út áll előtte. Sok pénzt keres, s mindent készen vesz, vagy iparossal csináltat. Ha ez mégsem megy, előbb-utóbb lerobban a lakása, szegénység válik az étrrendje. Így van ez a közpénzek beosztásával is. Amit nem kell ropogós bankókkal fizetni, az kész nyere-ség a közösségnek. S bizony, a költségvetés forintjai egyre vékonyabban csordogálnak. A falut régen sem vastagon pénzelték, így ott hamarabb kialakultak az önvédelmi reflexek. Szinte már beivódott a köztudatba a mondás: Magad, uram, ha szolgád nincs! Minden, de minden önerőből és társadalmi munkából. Van-e még más is a tarsolyban — kérdeztem Hegedűs Tibort, a szatymazi tanácselnököt.

— A helyben működő gazdálkodó szervezetek erejükhöz mérten sokat segítenek. Három térsz területre esik Szatymazra: a Finn-Magyar Barátság, a Hornok Gyöngyész és a Szegedi Móra Tsz-é. Emellett az áfész, a takarékszövetkezet, a helyi Zöldért-telep jöhet, s jön is számításba. Az általuk átadott pénz 300 ezer forint körüli összeg évente. Ebből lehet az iskolába, mondjuk, videót, a rendelőbe orvosi műszert venni, sportszakosztályt, fotószakkört, táncklubot támogatni, óvodai játékokat vásárolni. Minden esztendőben más-más „apróságra” költjük el a pénzt.

— Mi az utóbbi idők legmarkánsabb példája a köz-ség és gazdálkodói összefogására?

— A két évvel ezelőtti gázbevezetés volt a legnagyobb beruházás. A közel 16 millió forintból 6,5 millió forinttal részesedtek a lakosság egész évi társadalmi munkája 9,5 millió forintot ért.

Faragó Béla, a Zöldért-ki-rendeltség vezetője apróbb, mindennapi példákat sorol:

— A tmk-műhelyünkben készítettük fel a tűzoltóautót a vizsgára. Nekünk szív-ügyünk a tűzoltóegyesület, jól jön, hogy nem kell kü-lön üzemit szervezni. Ha telefonálnak az óvodából, hozzáértő embert küldünk az elromlott csapot kijavítani. Nekik most épp fűnyírót készítenek. A hepehupás

utakra, kérésre, kiviszünk egy-két kocsi salakot, ugyan- is szénnel tüzelünk,

— Kissé furcsa, hisz 2,7 millió forintot költöttek a gázra.

— Bent van a portánkón, de csak később alakítottuk át az energiarendszert, ha a régi már „leszolgált” az idejét. A távlatokra is gondolni kell, a gerincvezeték már a mi igényünket is figyelembe véve kellett méretezni. Egyébként teljesen természetes ez a jó értelemben vett összefonódás, hisz 150 helybéli dolgozik nálunk.

Sánta Sándor, az áfész el-nöke is megtoldja a heve-nyészett leltárt:

— Az új boltnál szükség volt a parkolóra is, gyorsan megcsináltuk felefele alapon a tanácssal. Amikor meg elkészült a tornaterem, a felszerelésbe segítettünk be. Egyébként a kereskedés se csak üzleti alapon szabad csinálni. A lakosság 60 százaléka él tanyán, az öt-tani veszteséges boltokat a végtelenségig tartani akar-juk. Ha nem megy másként — magánkézbé adva, vagy bérleti díjas formában.

Kisebbség-nagyobb ügyek, egyenesen Rugalmas és ész-szerű megoldások évek-évti-zedek után mutatják meg eredményüket, mondjuk ab-ban, hogy az itt élők magu-kénak érzik a településüket, és személyes sikerként élik meg a köz gyarapodását.

T. Sz. I.